

ואם מצינו שבעבירות חמורות אלו נידון בסקילה, סימן שסקילה היא מיתה חמורה.

ומקשינן: **אדרבה**, יש לומר **חנק** חמור מסקילה, **שכן חנק ניתן למכה אביו ואמו, ומאי חומרא** ומה חומר העוון במכה אביו ואמו, **שכן חוקש שכן חוקש כבודן לכבוד המקום!** שנאמר גבי אביו ואמו [שמות כ יא]: "כבד את אביך ואת אמך" וגבי הקב"ה כתוב [משלי ג ט]: "כבד את ה' מהונך". ואם המכה את אביו ואת אמו נידון בחנק, סימן שחנק היא מיתה חמורה. אם כן מנין שהסקילה חמורה מחנק.

ומתרינין: **מדאפקיה רחמנא** מכך שהוציא הכתוב **לארוסה בת ישראל מכלל נשואה בת ישראל מחנק לסקילה** והרי ארוסה שזינתה חמורה מנשואה שזינתה, שרעה היא לשמים ולבריות ולעצמה, שפוגמת כבודה וכבוד משפחתה, ויש בה יותר בזיון מאשר בנשואה שכבר נפגמה, ומכך שהתורה הוציאה אותה מכלל חנק שנאמר גבי נשואה [ויקרא כ י]: "ואיש אשר ינאף את אשת איש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת הנאף והנאפת" דהיינו חנק, ואף הארוסה היתה בכלל "אשת רעהו" לחיוב חנק, והוציאה הכתוב במפורש לחיוב סקילה, שנאמר [דברים כב כג—כד]: "כי יהיה נערה בתולה מאורשה לאיש וגו' וסקלתם אתם באבנים" — **שמע מינה סקילה חמורה מחנק.**

וכן **סקילה חמורה מסייף**, **שכן** מיתת סקילה ניתנה **למגדף ולעובד עבודה זרה** שהן עבירות חמורות, שכן בעבירות אלו הוא מורד בה' יתברך, ואם מצינו בעבירות חמורות אלו שנידון בסקילה, סימן שסקילה

שריפה חמורה מסייף — **שכן** מיתת שריפה ניתנה **לבת כהן שזינתה. ומאי חומרא** של בת כהן שזינתה — **כדאמרן**, כמו שאמרנו לעיל, שכן היא מחללת את אביה. וכיון שמצינו בה שנידונת בשריפה, סימן ששריפה חמורה.

ומקשינן: **אדרבה**, יש לומר **סייף** חמור משריפה **שכן** **סייף ניתן לאנשי עיר הנדחת, ומאי חומרא** ומה היא חומריתה של עיר הנדחת, **שכן ממונם** של אנשי עיר הנדחת **אבד!** ששורפים את כל רכושם. ואם אנשי עיר הנדחת נידונים בסייף, סימן שסייף היא מיתה חמורה. אם כן מנין שהשריפה חמורה מסייף.

אמרת, אמור לתרץ: **וכי איזה כח מרובה** — כלומר איזה עוון חמור יותר, האם **כח המדיח או כח הנדחה?**

הוי אומר: ודאי **כח המדיח** חמור יותר. ולדעת רבי שמעון [לקמן פט ב] מדיחי עיר הנדחת נידונים בחנק, ואילו הנדחים דינם בסייף, לומדים מכאן שחנק חמור מסייף.

ולפי זה יש לעשות קל וחומר ששריפה חמורה מסייף.

וקל וחומר: ומה **חנק** שחמור מסייף — **שריפה חמורה ממונו**, כמו שנתבאר לעיל. אם כן **סייף** הקל מחנק — **לא כל שכן** שריפה חמורה ממנו.

סקילה חמורה מחנק — **שכן** מיתת סקילה ניתנה **למגדף ולעובד עבודה זרה. ומאי חומרא** של עבירות אלו — **כדאמרן**, כמו שאמרנו לעיל, שכן בעבירות אלו הוא מורד בה' יתברך.

היא מיתה חמורה.

ומקשינן: **אדרבה**, יש לומר **סייף חמור** מסקילה, **שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת, ומאי חומרא** ומה היא חומרתה של עיר הנדחת, **שכן ממונם** של יושבי עיר הנדחת **אבד!** ששורפים את כל רכושם. ואם יושבי עיר הנדחת נידונים בסייף, סימן שסייף היא מיתה חמורה. אם כן מנין שהסקילה חמורה מסייף.

אמרת, אמור ליישב: **וכי איזה כח מרובה** — כלומר איזה עוון חמור יותר, האם **כח המדיח או כח הנידח?** **הוי אומר:** וודאי **כח המדיח** חמור יותר.

ולדעת רבי שמעון [לקמן פט ב] מדיחי עיר הנדחת נידונים בחנק, ואילו הנידחים דינם בסייף, לומדים מכאן שחנק חמור מסייף. ולפי זה יש לעשות קל וחומר שסקילה חמורה מסייף.

וקל וחומר: **ומה חנק שחמור מסייף** — סקילה חמורה **ממנו**, כמו שנתבאר לעיל. אם כן **סייף הקל מחנק** — **לא כל שכן** סקילה חמורה ממנו.

לדעת רבי שמעון **חנק חמור מסייף** — **שכן חנק ניתן למכה אביו ואמו, ומאי חומרא** ומה חומר העוון במכה אביו ואמו, **כדאמרן**, כמו שאמרנו לעיל, שהוקש כבודם לכבוד

המקום, ואם המכה את אביו ואת אמו נידון בחנק, סימן שחנק היא מיתה חמורה.

ומקשינן: **אדרבה**, יש לומר **סייף חמור** מחנק, **שכן סייף ניתן לאנשי עיר הנדחת, ומאי חומרא** של עיר הנדחת — **שכן ממונם** של אנשי עיר הנדחת **אבד**, ששורפים את כל רכושם. וכיון שמצינו בהם שנידונים בסייף, סימן שסייף היא מיתה חמורה. אם כן מנין שחנק חמור מסייף.

אמרת, אמור לתרץ: **וכי איזה כח מרובה** — כלומר איזה עוון חמור יותר, האם **כח מדיח או כח הנידח?** **הוי אומר:** ודאי **כח המדיח** חמור יותר. **ותניא** בברייתא לקמן [פט ב]: **מדיחי עיר הנדחת בסקילה, רבי שמעון אומר בחנק**. ואילו הנידחים דינם בסייף, מכאן יש ללמוד לרבי שמעון שחנק חמור מסייף.

מרגלא בפומיה סדור היה הדבר הזה בפיו **דרבי יוחנן**⁽⁵⁾ שקיבל שמועה זו מרבו:

נערה המאורסה בת כהן שזינתה — לדעת חכמים דינה **בסקילה** ולא **בשריפה**, כי לדעתם שריפה קלה מסקילה, ואין להקל בבת כהן שתקבל מיתה קלה יותר מבת ישראל.

רבי שמעון אומר: נידונת **בשריפה**, כי לדעתו שריפה חמורה מסקילה⁽⁶⁾, אם כן אין

5. ביד רמה פירש: מרגלא — שמועה חשובה, לשון מרגלית בפיו של רבי יוחנן.

6. בספר משמרות כהונה העיר, כי משמע שרבי שמעון סובר כן לטעמו שהשריפה חמורה מהסקילה. וקשה שהרי רבי שמעון סובר, שאין

איסור חל על איסור, אף אם האיסור השני הוא איסור כולל או איסור מוסיף, ואפילו איסור חמור על איסור הקל אינו חל, כמבואר בכריתות [דף כג], ואם כן, אף אם יסבור רבי שמעון שסקילה חמורה משריפה, מכל מקום אם זינתה עם אביה, תידון בשריפה, שהרי איסור זה חל

ו**טעמא מאי** ומהו טעם מחלוקתם — **משום** דל**רבנן** סקילה חמורה לכן בת כהן ארוסה נידונת בסקילה החמורה ולא בשריפה הקלה. ואילו ל**רבי שמעון** שריפה חמורה, לכן נידונת בשריפה החמורה ולא בסקילה הקלה.

נפקא מינה יוצא מזה הלכה, **למי שנתחייב שתי מיתות בית דין, נידון בחמורה**. שהרי גם כאן יש חיוב של שתי מיתות: א. סקילה — כדין ארוסה. ב. שריפה — כדין בת כהן. ורק משום שההלכה היא שנידון בחמורה, לכן לדעת רבנן ארוסה נידונת בסקילה שהיא המיתה החמורה, ולדעת רבי שמעון נידונת בשריפה שלדעתו יש ללמוד מהכתוב ששריפה היא המיתה החמורה⁽⁷⁾.

לעיל בעמוד א' אמרו בגמרא שרבי שמעון לשיטתו שלומד מהפסוק שבין בת כהן ארוסה ובין בת כהן נשואה נידונות בשריפה.

והוינן בה: **מאי רבי שמעון** היכן מצאנו שרבי שמעון למד כן מהפסוק?

ומבארינן: **דתניא** בברייתא: **רבי שמעון אומר: שני כללות נאמרו בבת כהן, פעמיים נכללה בת כהן בחיוב מיתה, פעם אחת בפסוק גבי נשואה ופעם אחת גבי ארוסה**.

גבי נשואה [אשת איש] כתוב: "מות יומת הנואף והנואפת" [ויקרא כ ז], דהיינו מיתת חנק, ובת כהן נכללה בו.

לשנותה מסתם בת כהן שדינה בשריפה, שהרי הכתוב לא חילק בין בת כהן נשואה שזינתה לבין בת כהן ארוסה שזינתה.

ארוסה בת ישראל, אם **זינתה מאביה** חייבת שתי מיתות: א. סקילה — משום שהיא ארוסה שזינתה. ב. שריפה — משום שזינתה מאביה.

ובאיזו מיתה נידונת?

לדעת חכמים נידונת **בסקילה**, כיון שיש לדון אותה במיתה החמורה, ולדעתם סקילה חמורה משריפה.

רבי שמעון אומר: נידונת **בשריפה**, כיון שלדעתו שריפה חמורה מסקילה.

והוינן בה: **מאי קא משמע לן רבי יוחנן** במחלוקת זו?

ומבארינן: רבי יוחנן בא להוכיח ממחלוקת רבנן ורבי שמעון, שהמתחייב שתי מיתות נידון בחמורה שבהן, שהרי ל**רבנן** רק בת כהן **נשואה יצאה** מכלל בת ישראל מחנק ל**שריפה**, ולא **ארוסה**, כי ארוסה בת ישראל דינה בסקילה, ואין לבטל דין סקילה מפני דין שריפה, ואילו ל**רבי שמעון**: **אחת ארוסה ואחת נשואה יצאה לשריפה**, שלדעתו גם ארוסה בת כהן יצאה מכלל בת ישראל מסקילה לשריפה.

עליה קודם שנתארסה.

ובצפנת פענח תירץ, שכאן מדובר בבת כהן שקבלו בה קידושין פחות מבת שלש, ששני האיסורים חלים בבת אחת.

7. בחמרא וחיי הקשה מה נתחדש לנו בדברים

אלה, הרי גם דין המתחייב בשתי מיתות וגם המחלוקת בחומרתן של המיתות — שניהם מצויים במשנה במפורש! ותירץ, שרבי יוחנן רצה להראות כיצד אפשר שבעבירה אחת [כהן הבא על בתו הארוסה] יש שני עונשי מיתה, ולדעת כולם נידון בחמורה,

וכשהפסוק הוציא ארוסה מכלל נשואה, שארוסה חייבת סקילה, גם כן, בת כהן נכללה בו.

ופרכינן: וכי הפסוק דיבר רק בבת כהן ולא בבת ישראל?

אלא אימא אמור: אף בבת כהן דיבר הכתוב, דהיינו שתי כללות שנאמרו בתורה: א. בארוסה שזינתה שחייבת סקילה. ב. בנשואה שזינתה שחייבת חנק. אף בת כהן היתה בתחילה כלולה במשמעות הפסוק. והוציא הכתוב את בת כהן שאינה נידונת אלא בשריפה, והכתוב לא חילק בין נשואה לארוסה. אם כן יש לומר: שגם נשואה בת כהן שזינתה יצאה מכלל בת ישראל נשואה שזינתה, שאין דינה בחנק אלא בשריפה, וגם ארוסה בת כהן שזינתה יצאה מכלל בת ישראל ארוסה שזינתה, שאין דינה בסקילה אלא בשריפה.

ומכאן יש ללמוד שהשריפה חמורה מסקילה.

כי מה כשהוציא הכתוב נשואה בת כהן מכלל נשואה בת ישראל מחנק לשריפה — להחמיר עליה, הוציאה הכתוב, שהרי זה ברור ששריפה חמורה מחנק.

אם כן יש ללמוד מכאן שאף כשהוציא הכתוב ארוסה בת כהן מכלל ארוסה בת ישראל מסקילה לשריפה — להחמיר עליה הוציאה הכתוב.

ומכאן לומד רבי שמעון ששריפה חמורה מסקילה.

וזממי נשואה בת כהן — עדים שהעידו על נשואה בת כהן שזינתה והוזמו, הרי הם בכלל זוממי נשואה בת ישראל, שדינם בחנק.

וזוממי ארוסה בת כהן — עדים שהעידו על ארוסה בת כהן שזינתה והוזמו, הרי הם בכלל זוממי ארוסה בת ישראל, שדינם בסקילה.

שלא הוציא הכתוב לחיוב שריפה אלא רק בת כהן לבדה, שכתוב [ויקרא כא ט]: "היא ... באש תשרף" למעט — בועלה וזוממיה. שהם נידונים כאילו היתה בת ישראל.

תנו רבנן בברייתא: כתוב בפסוק [ויקרא כא ט]: "ובת איש כהן כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף"

יכול אפילו חללה את השבת תתחייב שריפה — תלמוד לומר "לזנות" — בחילולין שבזנות הכתוב מדבר.

יכול אפילו בת כהן פנויה שזינתה תתחייב שריפה — לכך אנו דורשים גזירה שוה: נאמר כאן "אביה" ונאמר להלן גבי נערה המאורסה "אביה", מה להלן גבי נערה המאורסה — מדובר על זנות עם זיקת הבעל, שהיא כבר מאורסת, אף כאן גבי בת כהן שזינתה — מדובר על זנות עם זיקת הבעל.

ומקשינן: או אינו אומר "אביה" אולי "אביה" לא נאמר לגזירה שוה זו, אלא להוציא את כל האדם? שאם זינתה מאביה

תלמוד לומר "ובת כהן" — עם וי"ו החיבור לרבות מכל מקום, כל בת כהן שזינתה גם אם היא נשואה או בוגרת הרי היא בכלל בת כהן שזינתה שדינה בשריפה.

כתוב בפסוק: "בת כהן"

אין לי ללמוד מזה, אלא בת כהן שניסת א-א לכהן וזינתה תחתיו, אבל אם ניסת לזוי ולישראל, לכותי⁽¹⁾, לחלל — היינו בן מכהן שנשא גרושה או זונה, שהבן נקרא חלל מן הכהונה שנאמר: "לא יחלל זרעו" ויקרא כא טו, ודינו לכל שאר הדברים כישראל כשר, אך אשתו נפסלת מן הכהונה, לממזר — היינו מי שנולד מאיסור שיש בו מיתת בית דין, או כרת [חוץ מגדה], ולנתין — היינו אחד מצאצאי הגבעונים מימי יהושע, שנדונו [על ידי דוד] להיות מובדלים מן הקהל, שיהא דינם כממזרים, מניין שאף אותה בת כהן שנישאה להם, הרי היא בכלל בת כהן שדינה בשריפה?

תלמוד לומר "ובת איש כהן" — ה"איש" מיותר לדרוש כי רק האב צריך להיות כהן, אבל הבעל אינו צריך להיות כהן, אלא אף על פי שאינה כהנת, העיקר שהיא בת כהן, כי התורה הקפידה רק שתהיה בת איש כהן ולא שתהיה אשת כהן.

כתוב בפסוק: "את אביה היא מחללת" ודורשים מהמילה "היא" למעט, כי רק "היא" יצאה מכלל בת ישראל להיות נידונת בשריפה ואין בוועלה נידון בשריפה. רק "היא" יצאה מכלל בת ישראל להיות נידונת בשריפה ואין זוממיה נידונים בשריפה, אלא

תידון בשריפה, אבל אם זינתה משאר כל אדם תידון כשאר בנות ישראל, אם היא נשואה — בחנק, ואם היא ארוסה — בסקילה.

כשהוא אומר בפסוק: "היא מחללת" —

משמע שהיא מחללת את אביה, ולא הוא מחלל אותה, הוי אומר על כרחך, שבזינתה עם שאר כל אדם אמור הכתוב.

הא מה אני מקיים במה שכתוב "אביה", אי אפשר לדרוש ממנו שרק אם זינתה מאביה תידון בשריפה שהרי כתוב "היא מחללת".

אלא ודאי נכתב כדי לדרוש ממנו את הגזירה שוה: נאמר כאן "אביה" ונאמר להלן גבי נערה המאורסה "אביה", מה להלן — מדובר על זנות עם זיקת הבעל, אף כאן — מדובר על זנות עם זיקת הבעל.

ומקשינן: אם יש גזירה שוה להקיש בת כהן שזינתה לנערה המאורסה, אם כן נקיש ונאמר גם: אי מה להלן מדובר על נערה שהביאה סימני נערות [שתי שערות] ולא הביאה סימני בגרות [במסכת נדה דף מז א נתבאר מה הן סימני בגרות] והיא ארוסה ולא נשואה — אף כאן מדובר על נערה שהביאה סימני נערות ולא הביאה סימני בגרות והיא ארוסה ולא נשואה.

אבל נערה והיא נשואה, או בוגרת והיא ארוסה, או בוגרת והיא נשואה, ואפילו הזקינה מניין שגם הן בכלל בת כהן שזינתה שדינה בשריפה?

1. כך גירסת הדקדוקי סופרים, שהביא במקום לעכו"ם "לכותי", והיינו טרם שנעשו כעכו"ם